

GUERZ Yan COMBOT

Barnet d'ar Maro en Kemper

D'AN 2 A VIS C'HUERVEUR 1893

VAR EUN TON TRIST :

1

Leonis a Tregueris, didostañt ama
Da glevet eun torfet deus a re spontussa
Erruet er Vraken, ebars parrez Taulé
Eun nosvez a mis mai, er bloas var lenez.

2

Sklassi a ra va mouez pa fell d'in e c'hana
Hag an oll dud a skrij o klevet kement ma
Nor ket evit comprenn e vez eun den kapabl
Da zont da gometti eur c'hrim ken execrabl.

3

Eur paour kez intanvez, hanvet Françoise Jaffrès
A veve gant e merc'h Jeannie, e c'harantez
Ar vam a oa naontek vloas a tri ugent
Ar verc'h en doa tregont hag eis vloas ouspen.

4

O zi bihan a oa tro eur c'hardeur vale
En e part e hunan, deus ar bourg a Taulé
Beva a rent evrus en karantez Doue
O labourat eur parc a oa de a lévé.

5

Jeannie oa eur plac'h fur hag eur labourerez
Gant an amezeien a viche var devez
Hag a doa dastumet arc'hant eun toulladik
Rag bea doa ar zonz da zimezi prestik.

6

Hag ar brud a rede penaoz an diou plac'h kez
En devoa kalz arc'hant dastumet en o frez
Kement se a roas ide da eur c'hapon
Da vonet dho zapout en fesson pe fesson.

7

Yan Combote so oajet deus eur bla hag anter kant
An habitud a neuz da c'hoari dre arc'hant
Hag ouspenn an dra-ze en deveus an defot
Da eva banac'hou muioc'h evit e lod.

8

Evit galloud eva gui-nardant noz a de
Hag evit kaout arc'hant d'ober e volontez
E reche ken goas tra a peus james chonjet
E c'hant da essa konta petra en deveus grêt.

9

Eur sadornvez da noz, possedet e hene
Na gant an drouk speret, e savas deuz e vele
A dreuzek ar Vraken, buhan a ziredas
Dirak ti an diou plac'h, hen he n'em arretas.

10

Kousket a oant o diou; hen e c'halvaz Jeannie
Izom n'oa emezhan, da koséal ganthi
— Moéz breur he c'hoar gaër pa neuz anevezet
Ar plac'h yaouank raktal an nor neuz digorret.

11

Combote glask digare da bellat deuz an ti
A gant eur guell tol dorn ziskaras anezhi;
Neuze evel eul loën goëz e kemeras eur men
Hag a doliou kruel a frigassas e fen.

12

Pa noa gret an tol-se e c'hentréas en ti
Ar vamm a oa kousket, hen c'halvaz anezhi
— Savit deus o goele, a lavaras eman
A deut da koséal dustu ganen aman.

13

Kerkent en em strinkas var ar paour kez plac'h koz
Gant e dreid e zaouarn a skoë varnhi groz
Kregui raz en e bleo hag a stropaz kalled
Pen Francesa Jaffrès deuz korn men an oalet.

14

Ha goude gant e zorn c'hesseas hi mouga
Koll a re kalz e goad, semples a oa dija
Hag evit e lakat buhannoc'h da vervel
En he gouk, digallon. e plantas eur gontel.

15

Vel na vije netra, trankil bras e speret
Ar goad deus e zaouarn ractal he neuz goalc'het,
Eb dale ar prechou en deveus tout fouillet
Da guemer an arc'hant zo eno dastumet.

16

Dek scoët a pevar ugent ebken en deus kavet
Buhan treuzek ar guer, sioul e partiet
Vit kuzat e arc'hant hag evit no quet goët
E noa kuitet e vele vit ober an torfet.

17

Peguent spontuz a oa dar re ho doa guelet
An diou malevrusez en ho goad gourvehet,
An intanvez TANGUY ne oa quet maro tre
Mez na felle ket deñ konta ar wirionnez

18

Ar Justic soupçonnes Combote deus an torfet
Hag eur pennad goude e oa bet arretet
Mes ken stard e kuze ar secret en e galon
Oa renket hen leski er meaz deus ar prison.

19

Oa ket chomet a bell eb en em drabissa
Dispign a re arc'hant bras en eur eva
Kement en devoa great ken a oa arretet
Hag evit an eil guech dar prison digasset.

20

Er vech ma e velas e oa kollet meurbed
En em grouga er prison neuze e neuz esset
Empêchet e oa bet da en em echui
Mes an dra-se a kollas anezhan muioc'h mui.

21

Neuze e doa renket konta ar wirionez
D'an dud a justis deus a kear Montroulez
Eur pennadik goude e kasset da Kemper
Eleac'h ma gle beza jujed fin an affer.

22

Pevar test a daou ugent so bed interroget
En tribunal Kemper, var sujet an torfet
Ha goude ho selaou et zeo bet kondaonet
Gant an oll varnerien, da veza dibennet.

23

Goude ar jujaman so skrivet eur paper
Var pini neuz sinet an trizek barner
Evit goulenn e c'hraç digant ar Présidan
Pehini a zécido e sort finalaman.

24

Abred pe diveza an drouk ve punisset
Guelloc'h e c'hoas hen pañ, pad ma ver var ar bed
Mes madeles Doue n'en deveus fin a bed
Souhaitomp da Combote da veza pardonné.

Juhamant YAN COMBOT

INTERROGED GANT PRÉSIDENT AN Tribunal e KEMPER

Yan Combote a neuz eur bloas hag anter kant; de-vecher e deus e vicher. Bea neuz feson eun den krè n mes eun air ne ket franc. Diez a ve kaout eun den ken kriz e kallon evel eman, ha ne gleer kaout tam truez abed outhan. Bea oa brutal, hag eun devez eun hostisez a doa renket en em armi evit kas annezhan emez an ti. Setu aman penaoz a oa bet interroget er C'hour d'assises.

Présidant an tribunal e Kemper a lavar da gommans penaos Combote neus bet condaonation bet c'hoaz. Bea e intaon hag a neuz eur mab mortolod en voad da denna dar billet, en Havre.

D. — Penaoz a rec'h evit beva?

R. — Gant va labour, a gant an arc'hant a zigasse va mab d'in bet tri mis.

Neuze ar Présidant a lavar penaoz Combote a neuz an habitud da c'hoari dre arc'hant a da en em vezvi.

Combote a respont a eve malevrusamant.

D. — Lavaret a peuz e poa 200 lur araog ar c'hrim.

K. — Ia, guir an dra-ze.

D. — Deus pelec'h poa bet an arc'hant se.

R. — En eur labouret hag en eur es- pern.

D. — An dra-se a so diez da gredi deus peurz eur meber. — Anavezout a rec'h an diou plac'h Tanguy.

R. — Ya.

D. — Mont a rec'h dozi a vechou.

R. — Nan, nemet er vech-se malevrusamant.

D. — Klevet a poa kos deus an arc'hant o doa dastumed.

R. — Biscoaz.

D. — Chonjel a rec'h e gléoet kaout arc'hant.

R. — Nan, va Doue.

D. — Koulsgoude e poa esseat dimezi da Jeannie Tanguy.

R. — Biscoaz neus bet koz dimezi etressomp.

D. — Kozeomp deus ar 21 mai diveza. Daped heur oa deud d'ec'h ar chonj da vont d'ar Vraken?

R. — Goude va c'hoan.

D. — Pe sort chonj a poa?

R. — N'ouzoun ket aoutrou Présidant. Tomed a oa din, e a oan da kousket, a goude a oan savet.

D. — Goulen a ran adarré.... pe sort chonj a poa bed?

R. — N'ouzoun ket; neuz bet james drouk etresomp.

D. — Koulsgoude oac'h sortied evit ober eun dra benak?

R. — N'ouzoun ket. Sortied a oan gant eun idé fall. N'em gavet a oan dirag an ti eb goud d'in.

D. — Petra oac'h eat d'ober dar Vraken a c'houlennan adarre digant hec'h?

R. — Da ober re, malevrusamant.

R. — Sortied o oac'h dre guz deus du-ze

R. — Lesket moa digor an nôr, gant-se na goueien ket petra a ren.

D. — Ken sioul oac'h sortied ken an amezeien a lavare oac'h chomet er guer. Neuze poa eun idé be nag?

R. — N'ouzoun ket da pelec'h a c'hen. Ne meuz goelet den a bed.

Hannet mad e penaoz Combote na fell ket dezhan respont ar wirionez.

D. — Bea poa lavaret e oac'h eat evit presta dek lur digant Jeannie, guir eo?

R. — Ya, lavaret a meus an dra-ze, mes ne moa ket an idé ze, koulskoude e moa goulenned an arc'han-ze diganthi. Neuze, hi a respontas d'in: « ne peuc'h ket izom outhe Yan. »

D. — Neo ket se a c'houlennan digant heoc'h. Na fell ket deoc'h respont a c'hanon.

R. — N'ouzoun ket oan sortied, non ket evit lavaret traou al.

D. — Bea poa ezom arc'hant er moment-se?

R. — Red e credi, peguir e moa goulenned diganthi.

D. — Neuze ne poa ket arc'han dastu- met evel ma lavarec'h?

R. — Eo avad.

D. — Mes nan! Red e chonjal autra- mant. Kontid-dem breman, gant tout an détaillou, arpez a poa great.

Neuze Yan Combote, eb tam nec'hamant a kont adarre penaoz a devoa great e krimou. An détaillou a ro deus lac'hade ar vam a so heusuz da gleve.

D. — Neuze a poa lavaret eur gaou évit lakeat an hini goz da sevel deus e goele evit lac'ha anezhi essoc'h.

R. — Pe guir a meus lac'het anezhi e comprenoc'h mad petra ma c'hoant ober. Neuze meuz goalc'hed va daouarn hag a meuz fouillet ar prechou evit kommer an arc'hant.

AR PRÉSIDENT. — Goueled a rit, Autronez Barnerien, penaoz Combote en doa arran- ged mad et chonj araok kommans. E c'hoant a oa da laerez an arc'hant, hag evit se neuz ket bed aon da lac'ha diou plac'h o unan.

Ar president a explik goude penaoz Combote a doa esset lakat tapout tud all en e plac, en eur dénont tud innocent, hag he c'hoar memeus.

Combote a respont: Kaer a moa lavaret d'an dud a Justic e oan va unan e c'hober an taol ne greden ket ac'hanon. Lavaret a rent d'in: N'eo ket possubl. Neuze e moa renket tamal réou all, memeus deuz va kerent.

D. — Neuze a velomp mad e peuc'h great tout ar pez a tamalar d'eoc'h. Petra peuc'h da respont d'an tra-se!

R. — Netra.

Combote a oa chomet kalm e pad tout an audienç.

Da echuie e oa lenned da Com- bot e condaonation d'AR MARO a lava- ret e vije dibennet var eun deus plassen- nou Montroulez, mez neuz grêt van a bed evit klevet an dra ze.